

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Το νέο ρυθμιστικό περιβάλλον του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους βιώσαμε την πρωτόγνωρη και μοναδική εμπειρία της συνολικής αναθεώρησης του ρυθμιστικού πλαισίου που εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα. Είτε σε συνέχεια κοινοτικών πρωτοβουλιών είτε με πρωτοβουλία του εθνικού νομοθέτη, στο τελευταίο δίμηνο ψηφίστηκαν από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τέσσερα βασικότερα νομοθετήματα που διέπουν άμεσα τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων στους σημαντικότερους τομείς της δραστηριότητάς τους. Πρόκειται για:

- το νέο τραπεζικό νόμο (υπό α),
- το νόμο για την τροποποίηση και αναθεώρηση του κ.ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών (υπό β),
- το νόμο για την προστασία του καταναλωτή (υπό γ), και
- το νόμο για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (υπό δ).

Επιπλέον, ψηφίστηκαν ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας και ο νόμος 3556/2007 αναφορικά με τις προϋποθέσεις διαφάνειας για την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά.

Σε όλη τη διάρκεια της ρυθμιστικής αυτής «καταιγίδας» η ΕΕΤ συμμετείχε ιδιαίτερα ενεργά τόσο στο επίπεδο της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, όσο και στις διαδικασίες διαβούλευσης, κατά τη διάρκεια των οποίων υπέβαλε διεξοδικά σχόλια για όλα τα εν λόγω νομοθετήματα.

Πολύ συνοπτικά, τα νομοθετήματα αφορούν τα ακόλουθα:

(α) Νέος τραπεζικός νόμος

Με το νόμο «*Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις*» ενσωματώθηκαν στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία οι διατάξεις των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/48/ΕΚ «για την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων» και 2006/49/ΕΚ «για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων». Με τις Οδηγίες αυτές ενσωματώθηκε στο ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, το οποίο δημοσίευσε τον Ιούνιο του 2004 η Επιτροπή της

Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και είναι ευρύτερα γνωστό ως «Βασιλεία II». Η ενσωμάτωση των προαναφερθεισών κοινοτικών Οδηγιών στο ελληνικό δίκαιο απαιτήσε αφενός μεν την έκδοση ενός ιδιαίτερα εκτενούς νόμου, και αφετέρου 10 Πράξεων Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και σχεδόν ισάριθμων Αποφάσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με τις οποίες θα υλοποιηθεί η προσαρμογή του ελληνικού κανονιστικού πλαισίου προς τις τεχνικού περιεχομένου διατάξεις των εν λόγω Οδηγιών.

Για λόγους ασφάλειας δικαίου, αλλά και αποβλέποντας στη διευκόλυνση του έργου τόσο των εποπτευομένων πιστωτικών ιδρυμάτων, χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών όσο και των εποπτικών αρχών, στο νόμο ενσωματώθηκαν οι βασικές διατάξεις των ανωτέρω Οδηγιών σε ένα νέο νομοθετικό κείμενο, σε αντικατάσταση του βασικού τραπεζικού νόμου 2076/1992 και του ΠΔ 267/1995.

Επιπλέον, με το νόμο αυτό επιδιώχθηκε η αντικατάσταση, συμπλήρωση και κωδικοποίηση υφιστάμενων διατάξεων της τραπεζικής νομοθεσίας, όπως οι διατάξεις του ν. 3455/2006 σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων ομίλου ετερογενών χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων, του ν. 3148/2003 αναφορικά με τις διατάξεις για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, καθώς επίσης διατάξεις παλαιότερων νόμων που ρυθμίζουν θέματα εποπτείας του τραπεζικού συστήματος.

(β) Νόμος για την τροποποίηση και αναθεώρηση του κ.ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών

Με τον εν λόγω νόμο επιδιώκεται ο αναγκαίος εκσυγχρονισμός του δικαίου της ανωνύμου εταιρείας με κύριους άξονες:

- τη δραστική μείωση της διοικητικής παρέμβασης στη σύσταση και τη λειτουργία της α.ε.: προς το σκοπό αυτό, μεταξύ άλλων, καθιερώθηκε η εξαιρεση από το διοικητικό έλεγχο της σύστασης ή της τροποποίησης του καταστατικού των εταιρειών με μετοχικό κεφάλαιο μέχρι τρία εκατομ. ευρώ, όπως επίσης και η κατάργηση διαφόρων διοικητικών «αδειών»,

- την ενίσχυση της θέσης των μετόχων: προς το σκοπό αυτό, μεταξύ άλλων, καθιερώθηκε η μείωση των ποσοστών για την άσκηση δικαιωμάτων μειοψηφίας και η μείωση των ποσοστών για την ανάληψη πρωτοβουλιών, για την αντίθεση των μετόχων σε συγκεκριμένες ενέργειες και για την αίτηση ακύρωσης απόφασης της Γενικής Συνέλευσης,
- τη διεύρυνση των περιθωρίων καταστατικών διαμορφώσεων: οι καθιερούμενες προς την κατεύθυνση αυτή τροποποιήσεις είναι ιδιαίτερα εκτεταμένες και αφορούν πολλές περιπτώσεις, όπως, ενδεικτικά, τη δυνατότητα διεύρυνσης των λόγων εξαγοράς της μειοψηφίας από την εταιρεία μετά από αίτηση της πρώτης, τη δυνατότητα πρόβλεψης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης με τηλεδιάσκεψη και τη δυνατότητα παράστασης και άσκησης του δικαιώματος ψήφου εξ αποστάσεως,
- την εισαγωγή ρυθμίσεων που διευκολύνουν τις επιχειρηματικές επιλογές των ενδιαφερομένων, όπως, ενδεικτικά, η δυνατότητα ίδρυσης μονοπρόσωπης α.ε., η δυνατότητα παράστασης της προθεσμίας καταβολής του κεφαλαίου μετά από αύξηση κεφαλαίου με τροποποίηση του καταστατικού ή η αναδιτύπωση των εξαιρέσεων της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Γενικής Συνέλευσης, και
- την αναθεώρηση ορισμένων μείζονος σημασίας ζητημάτων του δικαίου της α.ε., όπως, ενδεικτικά, ο επανακαθορισμός του τρόπου έκδοσης μετοχικών τίτλων και μεταβίβασης μετοχών, η αναθεώρηση του άρθρου 16 για τις ίδιες μετοχές, η αναθεώρηση του καθεστώτος ευθύνης του Διοικητικού Συμβουλίου και η εισαγωγή νέων ρυθμίσεων για τους δικαιούμενους συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση.

(γ) Νόμος για την προστασία του καταναλωτή

Ο νέος νόμος 3587/2007 για την προστασία του καταναλωτή τροποποίησε το ν. 2251/1994 και επέφερε σημαντικές τροποποιήσεις σε πολλές από τις μέχρι τώρα ισχύουσες διατάξεις ιδίως σε ό,τι αφορά:

- τους γενικούς όρους συναλλαγών, με την προσθήκη νέων όρων που θεωρούνται καταχρηστικοί και την επιβολή επιπρόσθετων υποχρεώσεων σε ό,τι αφορά τη διατύπωσή τους,
- τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές με την ενσωμάτωση της σχετικής Οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,
- τον τρόπο οργάνωσης των ενώσεων καταναλωτών, με την καθιέρωση του θεσμού των δευτεροβάθμιων ενώσεων καταναλωτών,
- τη δυνατότητα παρέμβασης του Υπουργού Ανάπτυξης με την έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων με τις οποίες μπορεί να καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις προσαρμογής της συναλλακτικής πρακτικής των προμηθευτών στο δεδικασμένο αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων επί αγωγών καταναλωτή ή ενώσεων καταναλωτών, εφόσον οι συνέπειες του δεδικασμένου έχουν ευρύτερο δημόσιο ενδιαφέρον για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την προστασία των καταναλωτών,
- τη διευκόλυνση της διεκδίκησης απαιτήσεων των καταναλωτών σε περιπτώσεις δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται επί συλλογικών αγωγών, και
- την καθιέρωση του ακατάσχετου ακινήτου καταναλωτή που αποτελεί τη μοναδική κατοικία του για ικανοποίηση απαιτήσεων από καταναλωτικά δάνεια και πιστωτικές κάρτες, υπό τις αυστηρές βέβαια προϋποθέσεις που ορίστηκαν στο νόμο.

(δ) Νόμος για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID)

Με το νόμο αυτό, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2004/39/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, επέρχονται ιδιαίτερα σημαντικές τροποποιήσεις σε σχέση με το ισχύον καθεστώς που διέπει την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών:

- τόσο σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικούς φορείς που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες,
- όσο και σε σχέση με τις μεθόδους διαπραγμάτευσης χρηματοπιστωτικών μέσων στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, όπου αλλάζει σε μεγάλο βαθμό και ουσιαστικά η φιλοσοφία που ίσχυε σε αρκετά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Οι ρυθμίσεις που καθιερώθηκαν με τον εν λόγω νόμο αποδίδουν σε μεγάλο βαθμό τις διατάξεις της κοινοτικής Οδηγίας και πρόκειται να συμπληρωθούν με Αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Στην περίπτωση αυτή, η έκδοση πράξεων των εποπτικών αρχών κρίθηκε αναγκαία για την ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο των διατάξεων των «εκτελεστικών μέτρων» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκδόθηκαν, σύμφωνα με την καλούμενη «διαδικασία Lamfalussy».

Με το νέο νόμο:

- καταργήθηκε ο κανόνας που ίσχυε στην Ελλάδα, όπως και σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, για την υποχρέωση συγκέντρωσης των συναλλαγών μόνο σε οργανωμένες αγορές, καθώς παρέχεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης εναλλακτικών μεθόδων διαπραγμάτευσης, όπως οι καλούμενοι Πολυμερείς Μηχανισμοί Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ) και η «συστηματική εσωτερικοποίηση»,
- διευρύνθηκε το φάσμα των παρεχόμενων επενδυτικών υπηρεσιών, καθώς καθιερώθηκαν δύο νέες επενδυτικές υπηρεσίες, δηλαδή η παροχή επενδυτικών συμβουλών και η εκμετάλλευση ΠΜΔ, ενώ προστέθηκαν δύο νέες παρεπόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, δηλαδή η έρευνα στον τομέα των επενδύσεων και η χρηματοοικονομική ανάλυση,
- επιβλήθηκαν πολύ σημαντικές απαιτήσεις οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες, καθώς επίσης και αυξημένες υποχρεώσεις σε σχέση με τους κανόνες που θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις προς τους πελάτες τους, ώστε αφενός μεν οι τελευταίοι να πληροφορούνται ορθά αναφορικά με τις επιμέρους παρεχόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που συνεπάγονται και αφετέρου οι επιχειρήσεις να αντλούν από τους πελάτες τους τις αναγκαίες πληροφορίες για να έχουν σαφή εικόνα για την καταλληλότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν, και
- καθορίστηκαν συγκεκριμένα κριτήρια, με βάση τα οποία οι πελάτες θα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:
 - ιδιώτες, οι οποίοι θα απολαμβάνουν της μεγαλύτερης δυνατής προστασίας,
 - επαγγελματίες, οι οποίοι θα απολαμβάνουν περιορισμένης προστασίας, και
 - επιλέξιμους αντισυμβαλλόμενους, οι οποίοι δεν θα καλύπτονται από τους κανόνες προστασίας.

Με τα εν λόγω νομοθετήματα αλλάζει ριζικά το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς επιβάλλονται νέες υποχρεώσεις, εκσυγχρονίζονται οι διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται, εισάγονται νέοι θεσμοί και απαιτούνται νέες υποδομές.